

REFLEKSJONSBREV FOR NOVEMBER

Balanse er en forutsetning både for å kunne starte og videreføre en bevegelse, og for grov- og finmotorikk (Haugstvedt & Bech, 2018; Fredens, 2019; Moser, 2018). Et didaktisk opplegg der man utfordrer barnets balanse, vil ha nytteverdi da det oppøver evnen til å holde balansen, noe som igjen er viktig for å beherske egen kropp. Aktiviteten «svev» ble valgt på bakgrunn av observasjoner av samspill mellom voksne og barn, der barna ble løftet opp på beina og balanserte der mens den voksne lå på ryggen. Denne type utfordring gav oss muligheten til å inkludere både statisk og dynamisk balanse (Moser, 2018).

Sando (2018) peker på utfordringene ved å tilpasse balanseoppgaven til ulike ferdighetsnivåer. Med hensyn til dette, planla vi noen ulike varianter av øvelsen, hvor barna kunne få mye eller lite støtte, samtidig som det er var åpent for at barna kunne gjøre egne tilpasninger underveis.

For å skape nysgjerrighet blant barna skulle to av de ansatte først gjøre aktiviteten sammen. Vi brukte Ipad til å filme det som skjedde og prøvde å være ekstra oppmerksomme på hva de observerende barna gjorde. Etterpå fikk de barna som hadde lyst prøve å fly på beina til en voksen. I selve løftet ble det viktig å være oppmerksom på barnas proporsjoner og tyngdepunkt. Små barn har store og ganske tunge hoder i forhold til resten av kroppen, hvis vi sammenligner med en voksen kropp. For at de ikke skulle tippe fremover, må man være oppmerksom på om barna finner støtte i hendene fra starten av løftet. Det at vi brukte vår egen kropp som lekeapparat gav oss god kontroll på hvordan barna fordelte vekten sin. Den voksne kunne justere og støtte til barna fant ut hvordan de kunne kontrollere det selv, og etter hvert utfordre barnas stabilitet og muskelkoordinasjon.

Den voksnes og barnas justeringer og bevegelser ble forstyrrende ytre krefter som krevde at begge parter måtte skape tilsvarende krefter i motsatt retning for å bevare stabiliteten (Haugstvedt & Bech, 2018). Samtidig kunne vi lese barnas kroppsspråk og ansiktuttrykk og oppmuntre, tilpasse høyde eller avslutte svevet om de virket slitne, usikre eller trengte mer utfordring (Lunde, 2018; Neumann, 2017; Osnes, 2021; Evertsen-Stanghelle, 2018). Kroppskontakten gav mengder av informasjon i forhold til hvor ansente eller trygge barna var.

I denne leken ble barna løftet opp fra bakken og fikk erfaring med lek i høyde, som involverer usikkerhet og risiko for mulig skade. Dette går innenfor Sandseters (2007) kategorier for risikolek. Kleppe, et al. (2017) mener at kjennetegn for risikolek blant de yngste barna er

- Nysgjerrighet
- Utforskning
- Stor konsentrasjon
- Frykt
- Begeistring.

REFLEKSJONSBREV FOR NOVEMBER

Om man finner riktig balanse mellom ferdighet og utfordring, kan man oppnå «flytopplevelsen»; at man kommer i ett med aktiviteten og opplever glede, mestring og trivsel (Csikszentmihalyi i Roland & Evertsen Stanghelle, 2018; Kleppe et al., 2020; Lunde, 2018).

Det pedagogiske opplegget bør tilpasses barns spenningsbehov, både de som har høy grad av spenningsøkning, og den gruppen som søker forutsigbarhet og trygghet. En viktig side ved risikoleken er at øving på å mestre disse situasjonene legger grunnlag for risikomestring (Sandseter, 2018; Roland & Evertsen-Stanghelle, 2018). De ansatte kan, om relasjonen er trygg nok, utfordre barnet. Det krever en trygg relasjon, kjennskap til barnas ulike uttrykk og kroppsspråk og pedagogisk takt. En sensitiv voksen er oppmerksomt til stede, bevisst på sin rolle og betydning i barnets liv. Sensitivitet handler om å være mottakelig for barnas innspill, fange opp barnas mer subtile signaler og legger merke til følelsesuttrykkene deres. Sensitive voksne er empatiske, og hjelper barn å regulere sine emosjoner gjennom ord, stemmebruk og kroppsspråk (Lunde, 2018).

Noen barn trenger å observere aktiviteten mange ganger før de våger å delta. Gjennom å filme aktiviteten fikk vi innblikk i hvor mange av barna som deltok på andre måter enn å utføre selve svevet. Noen gikk i sirkel rundt de som var aktive og observerte eller berørte bein og armer. Om opplevelse av risiko gjennom observasjon brukes begrepet «vicarious risk». Dette henger sammen med Fredens tredje dimensjon av «kropp» i hjernen, eller speilnevron-effekten. Vi kan føle fysisk smerte når vi ser andre skade seg (Fredens, 2019; Fløgstad & Helle, 2019; Osnes, 2021).

Bilder og en filmsekvens fra aktiviteten gikk senere i «loop» på prosjektor. Spesielt når filmsekvensen startet, var barna veldig oppmerksomme, gestikulerte, pekte og viste stort engasjement med kroppsspråk, mimikk og utrop. Noen av de eldste deltagerne gjentok også ordet «fly». Bildene engasjerte ikke like mye. Barna som så filmen sammen med andre barn hadde blikkontakt, smilte og lo sammen. Ett barn imiterte lyder fra filmen. Gjennom arbeid med fagområdet «natur, miljø og teknologi» skal personalet blant annet gi barna tid og anledning til å stille spørsmål og reflektere (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.53). Vi vet ikke sikkert at det var det som skjedde, men åpner for ideen om at det kan være slik ett-åring reflekterer sammen.

Neumann (2017) opplever gjennom sine observasjoner av miljøterapeuters omsorgsarbeid overfor små barn på institusjon at kvaliteten på omsorgen henger sammen med;

- kroppens tilstedeværelse i arbeidet
- betydningen av berøring
- ansattes villighet til å inngå i kroppslige samspill

Den nære kontakten jeg fikk med flere av barna i denne aktiviteten har gjort at noen av dem som tidligere var mer reserverte, oftere kommer for en spontan klem. Hvordan vi

REFLEKSJONSBREV FOR NOVEMBER

samhandler kroppslig med barn i ulike sammenhenger, eller velger å ikke gjøre det, er et spennende og viktig perspektiv å ha med seg fordi det kroppslige aspektet ved god omsorgsutøvelse dreier seg ikke bare om barnets, men også vår egen kroppslige involvering (Neumann, 2017). Lek kan være en form for omsorg.

Felles spenningsopplevelser som gir barna mestringfølelse og trivsel, kan være viktige byggeklosser i relasjonsbyggingen med barnet og bidra til gode relasjoner med de voksne som deltar (Roland & Evertsen-Stanghelle, 2018). Fysisk nærhet gir trygghet og mulighet for reguleringsstøtte ved at den voksne signaliserer med ansiktsuttrykk, holdning og stemmeleie at det ikke er farlig. Det kan også styrke relasjoner og kan bidra til å øve opp barnets balanseferdigheter og mestringfølelse (Evertsen-Stanghelle, 2018; Lunde, 2018; Neumann, 2017).

Etter at vi har holdt på med denne aktiviteten noen ganger, ser vi at voksne og barna har blitt mer utforskende når de utfordrer sin egen balanse. Vi prøver å få med oss og dokumentere de ulike måtene de utforsker på. Vi vil prøve å holde interessen oppe i desember, og se om vi kan fortsette med dette når vi tar opp tråden igjen i januar.

